

No i punt

Perquè fumar no mola

María Jesús Chacón Huertas
Romina Soto



Aquest llibre s'ha realitzat gràcies al patrocini de GSK
amb la col·laboració de Càtedra Respira Vida de la UAM:



© 2019

Autora: María Jesús Chacón Huertas

Il·lustracions: Romina Soto

Correcció de text: Dolores Sanmartín

<http://www.weeblebooks.com>

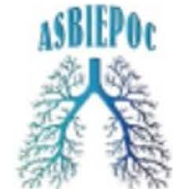
info@weeblebooks.com

Madrid, Espanya, maig 2019

Codi: NP-ES-CPU-OGM-190019 (v2) 06/2023

A efectes de transparència, l'informem que GSK ha col·laborat en el finançament de la present publicació. El seu contingut reflecteix les opinions, criteris, conclusions o treballs propis dels autors, els quals poden no coincidir necessàriament amb els de GSK. GSK recomana sempre la utilització dels seus productes d'acord amb la fitxa tècnica aprovada per les autoritats sanitàries.

Con el reconocimiento y/o aval social de:



**Per a tots els joves
valents que gosen
mantenir les seves idees.**

El consum de tabac s'ha convertit en una de les principals preocupacions en relació amb la salut pública.

Per què se comença a fumar? Què s'amaga darrere aquest hàbit? Coneixen els joves els riscos i les malalties que els poden esperar en el futur?

L'acceptació social és la primera causa que atrau els joves cap al tabac. El desafiament a les normes, la pressió dels amics i fins i tot compartir l'habitatge amb uns pares fumadors en són unes altres.

Aquest llibre tracta d'aquesta primera relació dels adolescents amb el tabac. S'introdueix com un joc que va enganxant a poc a poc fins que se converteix en una addicció.

Però també tracta de com altres joves valents no només no cauen en el tabaquisme, sinó que el combaten i lluiten pels seus amics.

El repte de la nostra societat és evitar que els joves comencin a fumar. Per a això fa falta, en primer lloc, proporcionar-los informació, donar-los exemple i, sobretot, ensenyar-los a ser valents i dir NO.

Àrea de Relacions amb Pacients GSK Espanya

Als meus amics i a mi ens encantaven els divendres horabaixa. Aquesta sensació d'acabar el col·le i l'insti, d'anar a fer una volta sense frissar per tornar a ca nostra, era increïble. Sempre que el temps ens ho permetia, solíem anar en bici al nostre vell descampat. A l'hivern, durant aquells dies grisos i plujosos en què no ens feia ganes fer res, ens quedàvem tranquils a la caseta de la padrina d'en Javito. Llavors, vèiem una peli o jugàvem a qualche joc dels que hi havia per allà.

Pocs dies havíem faltat a la nostra cita setmanal, i això que més d'un cop acabàvem discutint. Després, al divendres següent ens ajuntàvem com si res.

Som set a la colla: tres al·lots i quatre al·lotes, de tercer i quart de l'ESO. I, encara que tots ens coneixem des de sempre, feia dos anys que ens agradava sortir així, a la nostra manera.



En Javito és el meu millor amic. No és gaire xerrador, és molt introvertit per les seves coses. Li costa expressar el seu món i els seus sentiments. A mi, però, m'encanta xerrar, serà per això que som carn i ungla. Quan ens reunim tots, ell prefereix escoltar. Des de la tornada a classe el trob una mica estrany, no sé, a mi no m'enganya. Ell diu que no, però jo crec que li segueix agradant na Júlia.

Na Júlia és l'espavilada del grup, la que mai estudia i sempre treu bones notes. Els meus pares diuen que un dia això s'acabarà. A més, toca el piano d'ençà que era petita. L'any passat ens va convidar al seu concert de fi de curs i ens va encantar. Des de llavors, encara l'admiram més. Ella d i u que som uns exagerats, que no n'hi ha per tant.

Quan per fi vaig xerrar amb en Javito de què li passava, me va confessar que na Júlia no era la raó per la qual estava així.



—Que no, de veritat, Sergi, que ja no m'agrada. Si en realitat no me passa res, no te creguis. Només volia que sabessis que... que aquest estiu he fumat una mica. Això me passava: que estava fotut perquè no ho sabies. Au, ja t'ho he amollat! No l'hi diguis a ningú, eh?

Me vaig quedar a quadres. No m'ho podia creure. En Javito i jo havíem tingut moltes converses sobre el tabac i sempre dèiem que mai fumaríem. El vaig mirar fixament i només vaig gosar dir-li:

—Bé, hi ha coses pitjors.

Els divendres xerram de tot. De vegades també vénen els nostres altres amics, i

això mola perquè així tenim més temes de conversa. És l'horabaixa en què compartim les nostres rialles, els nostres problemes i il·lusions i, per què no, també les nostres bogeries...



Un divendres de començament d'octubre, en un lloc apartat de la ciutat

—Va, al·lots, que ja falta poc per arribar! —Vaig animar als meus amics, sense parar de pedalar.

—Tu sempre igual, Sergi! No és veritat, encara falta molt, graciós! —se va queixar la meva germana per variar.

—És que tu no te canses mai! —va contestar en Carles panteixant.



Avui fa un horabaixa radiant per anar al descampat. Aprofitant el bon temps, he aconseguit convèncer-los pedalar una miqueta més del normal. Na Raquel, la meva germana, se va tirar els trenta-tres minuts que ens va costar arribar sense parar de protestar. Jo, com que estic avesat a ella, no li faig gaire cas.

És la tercera vegada que venim aquest curs. Encara ens estam posant al dia de les històries de l'estiu i de les novetats del cole i l'insti. En Javito ens va explicar què bé que s'ho havia passat a les festes del seu poble. En Carles, el pallasso del grup i el que més surt de tots, se va queixar que li havien tocat els profes més exigents. Això sí, ens va prometre que aquest any estudiaria una mica més. Na Maria, la millor amiga de na Ruth, no parava de dir-li a en Carles que quina sort tenia amb els seus pares perquè els seus no deixaven de controlar-la i estar-li a damunt tot el dia. A tots els al·lots els agradava na Ruth, però a ella no li'n agradava cap. A na Ruth li encantava pintar. Na Júlia se lamentava que li havia tocat el pitjor professor de Llenguatge Musical de tot el conservatori. Na Raquel i jo els vam explicar que molts dels nostres amics del poble ja fumaven de veritat. I que el nostre oncle Antoni va morir fa tres anys pel tabac.

Vaig veure com en Carles i na Maria se miraven dissimuladament.



Llavors en Carles va aprofitar la situació per ficar-se la mà a la butxaca i treure un cigarret. Na Maria li va oferir l'encenedor. El va encendre pausadament i, després de diverses calades, va començar a explicar-nos:

—Com veis, nins, na Maria i jo també fumam. Bé, en realitat, jo fum una miqueta més que ella, un de tant en tant. Això no és fumar! No havíem fumat amb vosaltres encara perquè sabem que no vos agrada.

—Jo fum molt poquet, eh? Me'n van oferir aquest estiu al càmping i, és clar, no anava a dir que no. A més, he notat que fins i tot me relaxa una mica —se va justificar na Maria davant els seus amics.

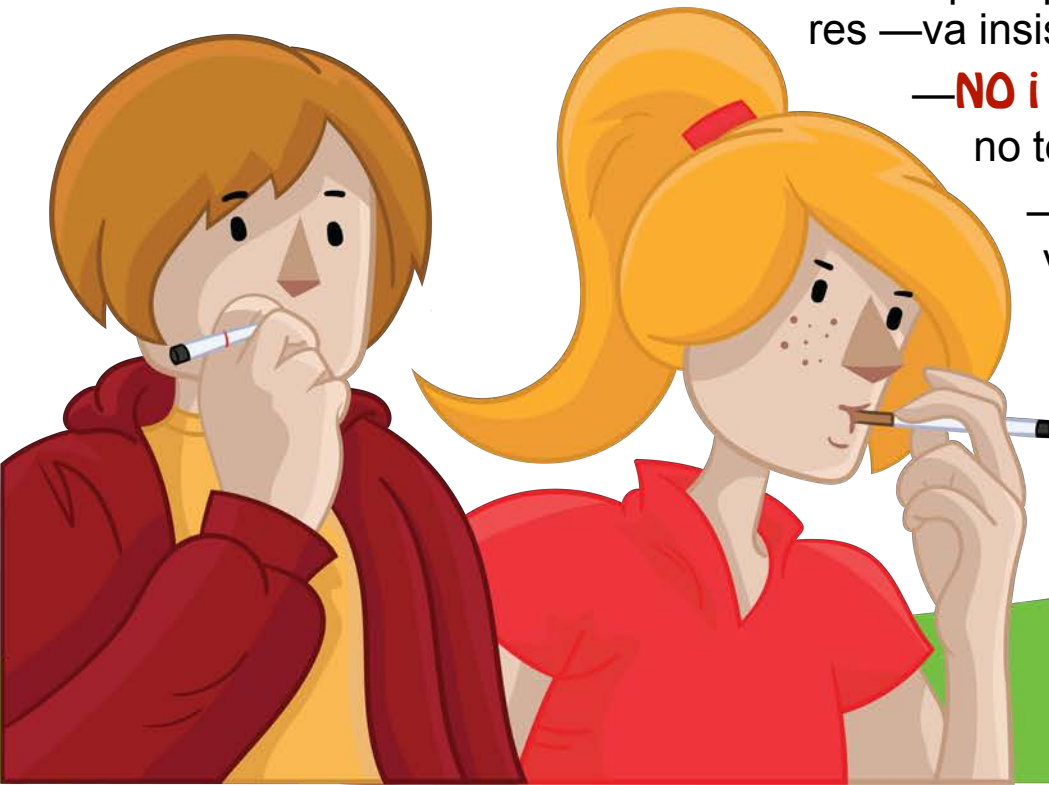
—Voleu una calada? —va preguntar en Carles.

—NO —vaig respondre empipat.

—No sé per què no ho proves, Sergi, no passa res —va insistir.

—**NO i punt!** —vaig tornar a contestar. A més, no tenc per què donar-te explicacions.

—Tu t'ho perds. Fumar mola! No és ver, Maria?



Na Júlia, na Ruth, na Raquel i en Javito també vam fer que no amb el cap. Vaig veure com en Javito, incòmode per la situació, se va posar una mica vermell.

El meu "no" rotund, juntament amb el molest fum que caldejava l'ambient, ens havia espatllat l'horabaixa. Aquesta vegada va ser la meua germana la que me va ajudar a sortir del pas:

—A més, supòs que sabeu que a nosaltres també ens contamineu amb els vostres mals fums, no? El dolent no és que fumeu vosaltres, el problema és que fumam tots. Ens contamineu amb el fum que expulseu.

—Que exagerada que ets, dona! —va exclamar na Maria, incrèdula.

—Que no, Maria, no exager, és ver. Ho sé perquè el metge l'hi deia al meu oncle Antoni. Li insistia que l'aire contaminat pel fum del tabac és pitjor que el que respira el fumador. Així, fent-li veure que perjudicava els seus, intentava convèncer-lo perquè deixés de fumar. Al final el va convèncer, però massa tard...

—Bé, bé, no sé, no crec que sigui per tant —va dubtar en Carles.

En Carles i na Maria van insistir que no li donéssim tanta importància, que no estaven enganxats i que ho podrien deixar quan volguessin. I així, com que ells no li van donar importància, nosaltres vam decidir no donar-ne tampoc.

A partir de llavors, el tabac, els cigarrets i el fum ens acompanyaven tots els divendres horabaixa. Ells també s'afegiren a la colla, eren un més de nosaltres i, per desgràcia, un dels nostres temes fixos de conversa.



Un divendres de començament de gener, a la caseta de la padrina

—El meu padrí va fumar tota la vida i va viure fins als noranta anys —va dir na Ruth orgullosa—. I ja sabeu que mon pare fuma des de sempre. Té molta tos i qualche refredat de tant en tant. Segons ell, res important. Això sí, me diu que li falta l'aire quan va a fer una passejada amb ma mare. El meu germà gran ja duu tres anys fumant. Se'n compra un paquet al dia. Diu que no se'ls fuma tots, que els reparteix entre els seus amics. Així que les úniques que no fumem a ca nostra som ma mare i jo. I a que no endevineu qui va més al metge?

—Qui ha de ser, està clar, ton pare! —va contestar na Júlia tot d'una.

—Idò no! És ma mare la que no deixa d'anar al metge darrerament. Au, l'única que no fuma!

—Potser és perquè és més sà fumar que no fumar, ha, ha, ha —deia en Carles fotent-se.

Com va veure que el seu comentari no ens havia fet cap gràcia, va afegir:

—No vos poseu així, nins, quins caretos. Només era una broma!



En Javito, que havia estat a punt d'intervenir diverses vegades, va gosar dir:

—Potser ta mare va tant al metge perquè ton pare fuma tot el dia, no? Per l'aire contaminat aquest que deia na Raquel.

—És vera, pot ser —va corroborar na Júlia.

Na Ruth, enfadada pel comentari d'en Javito, li va recriminar:

—Com ha d'anar al metge per això! Hi va perquè se fatiga molt. Igual és que se fa gran, res més. És que tens unes coses, Javito...

La conversa va animar en Carles a encendre una cigarreta. Ens deia que d'ençà que fuma se sent més important, més atractiu. I així lliga més...

—Segur que lligues més? Jo mai sortiria amb un al·lot que fumi, amb la pudor que fa l'alè, puafff, quin oi! A més, tan car com és un paquet, preferesc anar al cinema, per exemple.

En Carles, ignorant el comentari de na Júlia, va dir irònicament:

—Un a mitges, Maria? Ja saps, per no anar al metge, ha, ha, ha.

—D'acord, qualcú vol una calada?

Na Ruth, que havia estat temptada a provar-ho diverses vegades, aquest cop va caure.

—Va, va, però només una.

Na Maria li va explicar què havia de fer per no fer mala via. A na Ruth això la va empipar.



—A veure, que duc tota la vida veient fumar a mon pare, que ja sé què s'ha de fer.

En Carles va fer la primera calada, després l'hi va passar a na Maria i, finalment, a na Ruth.

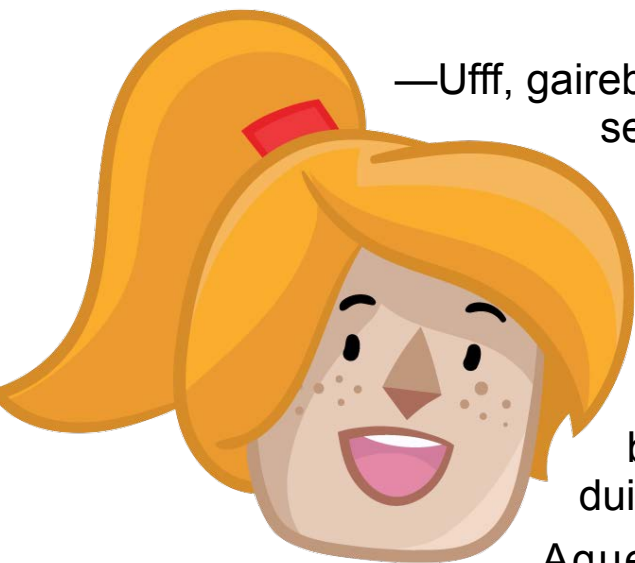
Les nostres mirades se van centrar en ella. Disposada a demostrar-nos què fàcil que era, va fer una calada tan forta que tot d'una va fer mala via i li vam haver de donar uns copets perquè deixés de tossir. Tots vàrem riure per la cara que va posar.

—No és tan fàcil, no. Cof, cof, cof. Serà qüestió de pràctica — va dir.

Així va ser com entre el descampat i la caseta passàrem el curs i va arribar l'estiu. El pitjor de l'estiu era que deixàvem de veure'ns durant gairebé tres mesos. Al principi sempre intentàvem quedar, però gairebé mai ho aconseguíem. Després, com ens cansàvem de intentar-ho, desapareixíem del mapa fins que al setembre tornàvem a l'escola o l'insti.



Un divendres de començament d'octubre, en el mateix lloc apartat de la ciutat



—Ufff, gairebé no arrib! Sembla que el descampat està més lluny aquest curs, no? — se queixava Raquel, exhausta de tant pedalar.

—Gairebé hi som, vinga, ploramiques! —vaig animar a la meva germana.

Que la meva germana i jo estiguem a la mateixa colla té els seus avantatges, però també els seus inconvenients. A mi m'encanta fer esport, a ella no tant; per això protesta i, és clar, gairebé sempre ens barallam per això. Apart d'això, he de reconèixer que ens duim bé, en el fons és un tros de pa.

Aquest curs només hem vingut dues vegades al nostre descampat. Ens hem posat al dia de l'estiu més ràpid que l'any passat. Supòs que ens hem explicat manco coses perquè hi ha coses que no fa falta explicar.

Ara, en Carles i na Maria ja no fumen de tant en tant. Fumen diàriament. Ara és na Ruth la que fuma de tant en tant. Així que ja tenim tres fumadors a la colla... Bé, en realitat, quatre per mi.



Mentre na Ruth i na Maria fumaven a mitges un cigarret, en Carles passava gust amb el seu. Entre calada i calada, ens va explicar com va començar a fumar.

—Va ser en aquella festa a la qual me van convidar els meus amics d'handbol, vos en recordau? Idò en aquella, fa uns dos anys. Gairebé tots fumaven i jo no volia ser el raret de torn, així que vaig fer unes quantes calades. Me van convèncer perquè deien que fumar tampoc és tan dolent, que hi ha molta gent que fuma i no passa res. El cas és que ara crec que estic enganxat, no sé si seria capaç de deixar-ho. Els meus pares encara no ho saben, no m'han enganxat. Ells no fumen mai, gairebé ningú de la meva família fuma.



Se va quedar pensant un moment el que acabava de dir i va rectificar:

—Ah, sí! L'oncle Joan sí que fuma, sí. Sé que ha estat ingressat diverses vegades darrerament. És clar que, tenint en compte que se fuma dos paquets al dia, supòs que serà normal. D'ençà que era petit, que el record amb un cigarret entre els dits. És com si hagués nascut amb sis dits en lloc de amb cinc!

L'eco de les rialles va ressonar al descampat.

—Idò, xerrant de paquets, a que no sabeu què? Recordau que vos vam explicar que el nostre oncle havia mort pel tabac? —va intervenir na Raquel.

—Sí, sí.

—Idò la meva tia Marga, la seva dona, està anant al metge perquè sent que li falta l'aire, se fatiga molt; com ta mare, Ruth. I ella tampoc ha fumat mai. El meu oncle Antoni també fumava dos paquets al dia com el teu oncle Joan, Carles. Quan



penso en ell, el record amagat davall de la boira dels seus cigarrets, fumant sense parar a la cuina de ca seva. Te'n recordes, Sergi...? La tia me va dir ahir que havia d'anar al metge de l'hospital d'aquí a poc. Estic pensant en acompanyar-la, si puc.

—D'acord, així comprovaràs que el que li passa no té res a veure amb el tabac. I jo de pas també me quedaré més tranquil·la amb ma mare.

—Tant de bo sigui així, però crec que t'equivoques, Ruth.

En Javito, que havia escoltat amb interès l'explicació d'en Carles sobre quan va començar a fumar, li va preguntar:

—I si els teus pares t'enganxassin, què faries?

-Tu no xerres gaire, Javito, però quan xerres... ha, ha, ha -li va contestar en Carles divertit—. Què he de fer... està ben clar! Seguir fumant, però d'amagat. A més, si m'ho prohibessin, més emocionant, no? Però, vaja, no crec que m'ensexampin, tot just els veig...



No havien passat ni deu minuts d'ençà que en Carles havia apagat la seva cigarreta fins que va tornar a encendre la següent. Va fer una calada, li va passar a na Ruth, i ella ens en va oferir:

—Qualcú vol una caladeta?

—Que NO! —vam dir en Javito, na Júlia, na Raquel i jo.

No els vam donar temps perquè ens demanessin el perquè. Ens vam mirar, vam comptar fins a tres en silenci i vam exclamar:

—**NO i punt!**



Na Ruth ja no s'ofegava en fumar. Agafava el cigarret amb l'elegància de les actrius de les sèries de moda. Expulsava suaument el fum de la seva cigarreta. Per descomptat, na Maria i en Carles l'acompanyaven. Després de diverses calades, va començar a explicar-nos:

—Ma mare ahir va tornar al metge perquè sempre està molt cansada i ara a damunt tosseix que pareix un ca... El seu metge del centre de salut l'ha derivat a l'especialista de l'hospital perquè per fi li ha explicat que, excepte ella, a ca nostra fumam tots. I, és clar, quan ho ha sabut, s'ha endut les mans al cap. Li va dir que amb tants mals fums a casa era normal que estigués així. A més, com ma mare treballa des de ca nostra, gairebé no surt. Va insistir que convencés mon pare perquè anés a visitar-lo urgentment.

—Sí que tens mals fums, sí, quan t'emprenyes no hi ha qui t'aguanti —va comentar en Carles.

—Ha, ha, ha! Que graciós que ets!

—Ostres, idò jo no és per espantar-te, Ruth, però me recorda al meu oncle Antoni i la meva tia Marga —vaig dir.

—O sigui, que a ca teva ja ho saben i com si res, no? Quina sort! —va exclamar envejosa na Maria.





Na Ruth se va quedar pensant en el que jo havia dit dels meus oncles, però no va dir res. Va preferir contestar a na Maria.

—Idò tu, quan vulguis, véns a ca nostra i fumam tranquil·lament. Ja veuràs com mola no haver-se d'amagar de ningú. T'ensenyaré meus darrers dibuixos, d'acord? I després podem veure una pel·li, si vols...

—Genial! —va exclamar na Maria, emocionada per la proposta de na Ruth—. D'ençà que me van agafar l'estiu passat, els meus pares no deixen de donar-me creu tota l'estona. Fins i tot l'altre dia van aparèixer a casa amb uns paquets dels seus companys de treball i me van llegir el que deien com si fos una nina de quatre anys: Fumar mata, Fumar danya els pulmons, El seu fum és dolent per als seus fills, família i amics, Fumar augmenta el risc de ceguesa...

—De debò? Quins pares més pesats que tens! Idò sí que tenc sort, sí —va reconèixer na Ruth orgullosa.



—Jo, la veritat, no sé..., no entenc per què fumeu —va manifestar la meva germana.

—Que per què fumem? Idò a mi, per exemple, fumar-me un cigarret després de dinar o quan estic nerviosa amb els exàmens també me relaxa, com a na Maria. Crec que fins i tot m'ajuda a concentrar-me.

—Això diuen els fumadors professionals, Ruth, que fumar relaxa. Enhorabona! —li va recriminar na Raquel.

—A més, dic jo que si fos tan dolent per a la salut com diuen els teus pares, Maria, no hi hauria tantes pel·lícules ni programes de televisió on sembla que fumar està bé, no? —va intervenir en Carles.

—Això, això —el va recolzar na Ruth.





—Els meus pares me diuen que la nicotina del tabac crea fins i tot més dependència que altres drogues —va afirmar na Maria.

-Que exagerats, no m'ho crec! —s'enfilà en Carles—. Idò l'oncle Joan, a més de tenir les dents grogues, té moltes arrugues. És de l'edat de mon pare i sembla que tengui deu anys més. Diu que no té olfacte ni gust, que no distingeix les olors ni els sabors. I parlant de pel·lis, ell és actor, encara que, bé, ara treballa poc perquè està cada dos per tres a l'hospital.

—Segur que tot això també és pel tabac. Això de les dents grogues és de les poques coses que sabem. Té t a n t s d'efectes negatius... —va afirmar na Júlia.



—Tenc una idea! Com que el meu oncle és metge i fa feina a l'hospital, li puc dir que si podem quedar qualche horabaixa amb ell. Així li podrem fer totes les preguntes que vulguem. Què vos sembla?

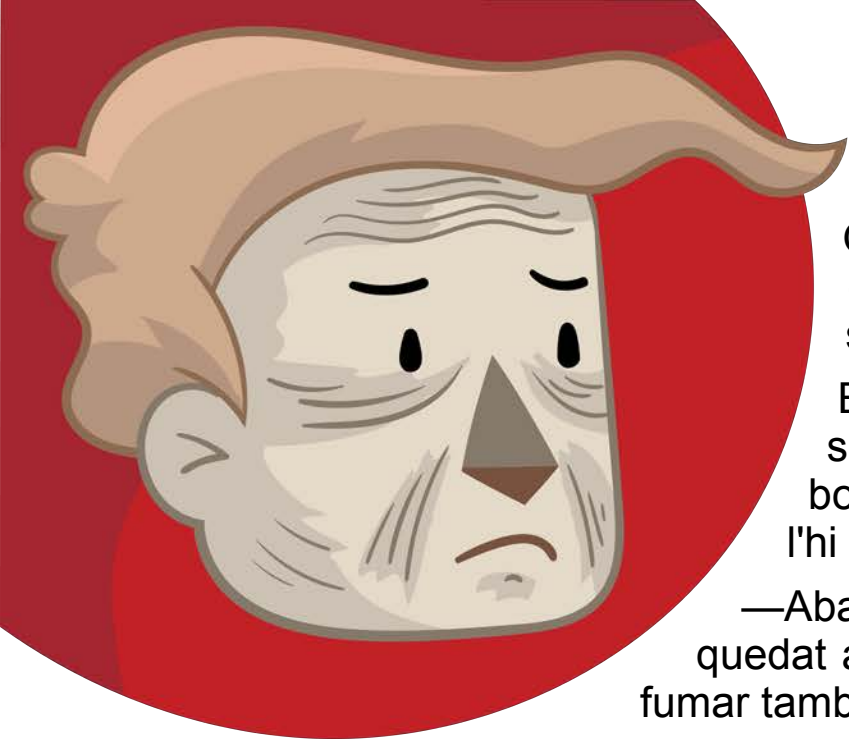
—No és mala idea, Júlia —va opinar na Ruth.

—D'acord, bé —van dir en Carles i na Maria sense més.

—Perfecte! Quan xerri amb ell, vos dic coses.

Quina bona idea havia tengut na Júlia! Per un moment, pensava en la possibilitat que els meus amics deixessin de fumar qualche dia. A les pelis sempre diuen que els somnis se compleixen, no?





Quan ens vam dir adéu aquell capvespre, en Javito me va demanar si podia venir a ca meva una estona. Li vaig dir que sí, clar.

En Javito seguia fumant només una mica i d'amagat. Ningú sabia que fumava ni volia que ho sabessin. Crec que això era bo. Jo, per descomptat, li vaig guardar el seu secret i ni tan sols l'hi havia explicat a la meva germana.

—Abans, quan en Carles ha parlat del seu oncle Joan, m'he quedat amb la intriga d'allò de la pell arrugada. Creus que fumar també envelleix? Què trobes, Sergi?

—Idò ara ho comprovarem, i si ho cercam a internet?

—Genial!

Ens vam preparar unes pizzas i qualche cosa per picar i ens vam tancar a la meva habitació amb el portàtil. El meu oncle Carles, que sap molt d'internet, ens va indicar diverses pàgines de confiança perquè la informació fos fiable. Com més llegíem sobre el tabac, manco ens agradava i més ens enceníem...



—Mira, Sergi, llegeix aquí, és vera el que ens va dir na Maria!

El tabaquisme és una malaltia addictiva. El tabac és una droga que produeix més dependència que altres drogues.

I vam seguir llegint:

Hi ha una malaltia relativament poc coneguda, anomenada MPOC. La MPOC és una malaltia pulmonar obstructiva crònica, que en molts casos queda sense diagnosticar. La principal causa de la MPOC és l'exposició al fum del tabac, ja siguin fumadors actius o passius. La seva evolució és lenta. Un dels seus símptomes més freqüents és la dispnea, és a dir, la dificultat per respirar i la tos crònica



En Javito i jo ens vam mirar terroritzats pel que acabàvem de llegir. Ara enteníem el que estava passant. Intuíem per què estava així la meva tia Marga i per què la mare de na Ruth anava tant al metge.

Al fum del tabac hi ha més de 4000 substàncies químiques, de les quals més de 50 són cancerígenes, provoquen malalties de cor... A més, el tabac arruga la pell, taca les dents i les ungles, atròfia l'olfacte i el gust...

—Ostres, també és veritat que s'envelleix. Saps què te dic, Sergi?

—Idò no, ni idea.

En Javito va deixar de mirar la pantalla del portàtil i, sense dubtar-ho ni un segon, va començar a dir:

—S'ha acabat! No penso fumar ni un cigarret més. Sabia que era dolent, però ara sé que dolent és poc. Així que...

No el vaig deixar acabar, me feia moltíssima il·lusió dir-ho tots dos junts. Sabia que a partir d'aquell moment, en Javito no tornaria a posar-se vermell. Així, amb un somriure als ulls, vam exclamar plegats:

—¡NO i punt!



Vam decidir que divendres següent explicaríem als nostres amics el que havíem descobert, tot i que estàvem convençuts que no ens farien gaire cas.

El temps se'ns havia passat volant. En Javito se n'havia d'anar a ca seva. L'última informació que vam llegir sobre la MPOC ens havia impactat moltíssim.

La malaltia afecta avui gairebé per igual a homes i dones. L'any 2030 serà la tercera causa de mort, esdevenint en una de les malalties amb més limitacions.



Un divendres de començament de gener, a la caseta de la padrina

—Sabeu què, nins? L'altre dia els meus pares me van explicar que quan nosaltres érem petits, se podia fumar a tot arreu, però després van aprovar una Llei antitabac a Espanya. I amb ella se va prohibir fumar a llocs on fins llavors estava permès: els llocs de treball, els bars, els museus...

—Ostres, això sí que molaria! Tu si que estàs al dia amb els teus pares, eh, Maria? Els podies preguntar què caurà a l'examen de mates de dilluns, ha, ha, ha —se'n foté en Carles irònicament—. A mi no m'importaria que els meus pares m'expliquessin més coses. No són mai a ca nostra. Entre setmana fan feina a totes hores i el cap de setmana surten per aquí amb els amics. Així, com m'han d'enganxar fumant? Si no me veuen!



—No te creguis, n'estic farta. Fins i tot a ca'ls meus padrins va sortir el tema d'aquesta malaltia tan rara del tabac, la MPOC o... qualche cosa així, no? —va dubtar na Maria.

—La Mmm... què? —va preguntar na Júlia, sorpresa.

—La MPOC —va confirmar na Raquel—. El dia que el meu germà i en Javito ens van parlar d'ella, tu no vas venir, Júlia; per això no te sona. Mira, que t'ho explic: la MPOC és una malaltia crònica respiratòria que va consumint a les persones poc a poc per fumar. El pitjor no és això; el pitjor és que també mata les persones no fumadores que viuen amb elles.





Na Ruth duia diverses setmanes una mica estranya. No parlava gaire, i el que és estrany és que estava fumant poc. No li havia agradat el resum que havia fet la meva germana. Va aguantar fins que no va poder més. Se li van saltar les llàgrimes i, dirigint-se amb ràbia a ella, va cridar:

— No mata a les persones no fumadores, Raquel, no les mata!

Ens vam quedar sense saber què dir. No havíem vist mai a na Ruth així. Na Maria la va tranquil·litzar estrenyent-la entre els seus braços. Quan se va calmar, ens va comentar que estava nerviosa perquè el dijous següent els donaven els resultats de les proves als seus pares.

—Quina casualitat, Ruth! Jo també hi aniré la setmana que ve amb la meva tia al metge dels pulmons, al pneumòleg. Li van a fer una prova que se diu espirometria —va dir na Raquel.

—Què és això? Per a què serveix? —va preguntar na Júlia, intrigada.

—Idò, la meva tia m'ha explicat que és una prova molt senzilla, que dura uns deu minuts. Consisteix en omplir els pulmons d'aire al màxim per després expulsar el més ràpid i fort possible l'aire dins d'un tub. Així comproven si la capacitat dels pulmons d'aquesta persona és la que hauria de correspondre. Amb aquesta prova diagnostiquen la MPOC.

Na Júlia, per treure-li importància, va dir:

—Almanco no és dolorosa, no?

Tots dissimulàvem els nostres nervis. En realitat, estàvem molt espantats pel que poguéssim passar. Vam decidir passar la resta de la tarda jugant a aquell joc que ens encantava. Així, vam aconseguir que na Ruth se tranquil·litzés i tots ens vam oblidar una mica de la situació.

El millor de l'horabaixa va ser que, per primera vegada en molt de temps, vam tornar a casa amb manco fums que altres divendres. En Carles havia fumat 3 cigarretes; na Maria, dos, i na Ruth, només un.



Un dijous de mitjans de gener, a l'hospital

—Ruth, no m'ho puc creure! —va exclamar na Raquel.

La meva germana sortia amb la meva tia Marga de la consulta del pneumòleg i allà estava na Ruth, esperant amb els seus pares.

—Quina coincidència, el mateix pneumòleg i el mateix dia!

—Com ha anat, tot bé? —ens va preguntar na Ruth espantada.

Tot i que els pares de na Ruth i la meva tia no se coneixien, la meva tia, que és molt xerradora, els va explicar clar i llampant:

—Bé, m'ha fet l'espirometria i sí, sí, m'ha dit el doctor Sebastià que tenc MPOC, però que amb el tractament que m'ha posat milloraré i no me cansaré tant. Començaré amb un inhalador. I després, ja veurem. Ja veis, quina herència que m'ha deixat el meu marit!





Anava a seguir xerrant, però se va obrir la porta i la infermera va cridar al proper pacient. Na Ruth i els seus pares van entrar ràpidament. La meva germana li va proposar a la meva tia que esperessin fins que sortissin de la consulta. La meva tia va accedir.

Van passar quaranta-tres eterns minuts fins que se va tornar a obrir la porta. Quan la meva germana va veure la cara de na Ruth, s'imaginava el pitjor. Ni tan sols s'havien adonat que hi eren, esperant-los. El seu pare, capbaix, amb la cara molt seriosa i un gran sentiment de culpa, agafava a la mare de na Ruth amb afecte per la cintura. La seva mare, molt pàl·lida, duia dos mocadors, plens de llàgrimes i de somnis trencats. I na Ruth, amb els ulls vermells, plena de ràbia i sense voler assimilar el que acabava de sentir, se disposava a baixar corrent les escales. Llavors, la meva germana li va cridar l'atenció:

—Ruth, que som aquí, esperant-te. Explica'm, què ha estat?

Na Ruth, sense dir res, va començar a plorar sense consol. Van estar abraçades una bona estona, plorant a llàgrima viva. Quan va aconseguir parlar, li va dir amb veu entretallada:

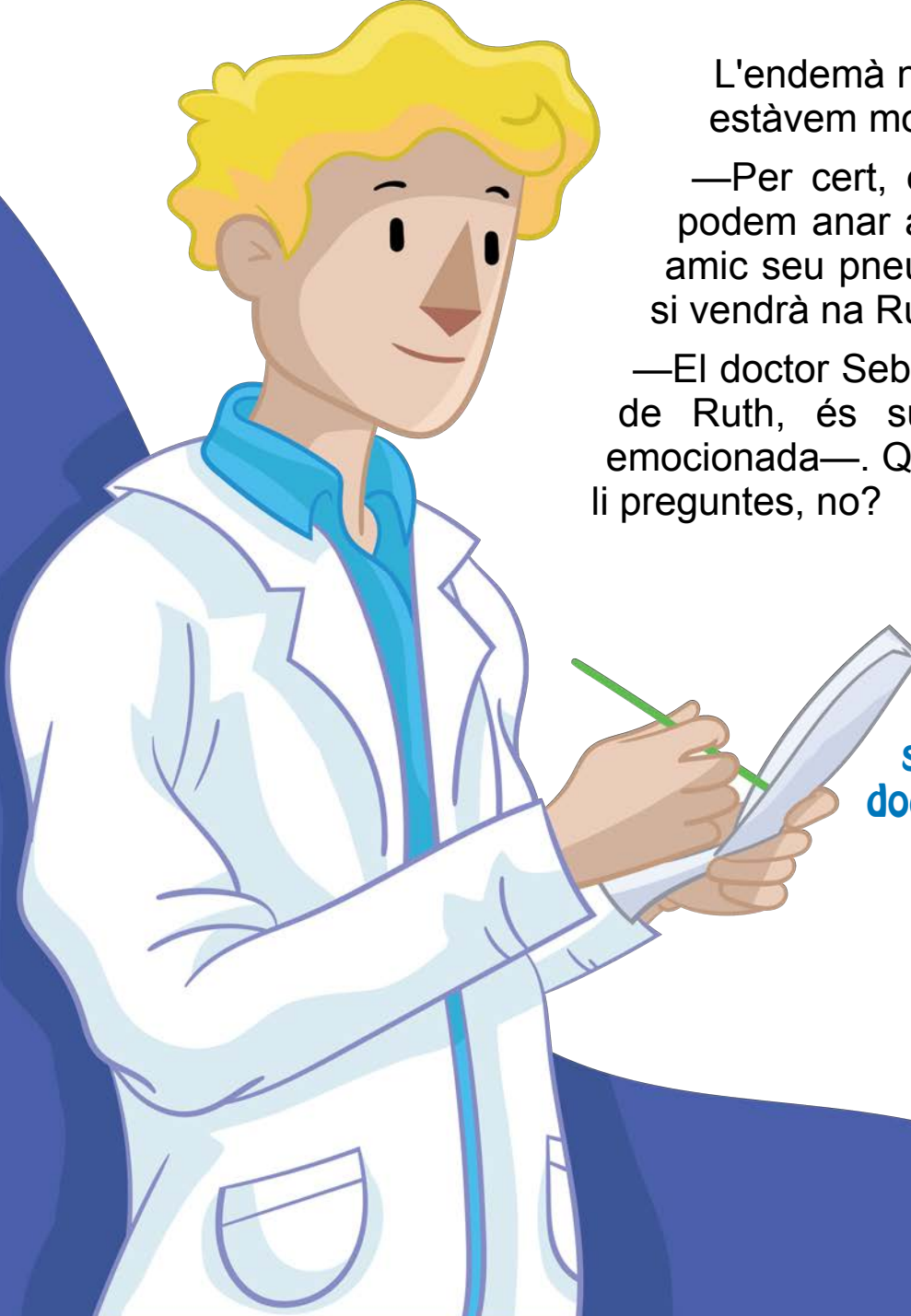
—No és just, no és just! Mon pare té MPOC en estat avançat i ma mare ha empassat tant de fum que té càncer de pulmó!

La meva germana va quedar morta, no sabia què dir. Només li van sortir tres paraules:

—Me sap greu, Ruth.

I na Ruth va baixar corrent les escales per encalçar els seus pares.





L'endemà no Ruth no va venir a la caseta de la padrina. Tots estàvem molt preocupats per ella.

—Per cert, el meu oncle ja m'ha dit que divendres que ve podem anar a l'hospital l'horabaixa. Ell estarà de guàrdia i un amic seu pneumòleg, el doctor Sebastià, també hi serà. No sé si vendrà na Ruth...

—El doctor Sebastià és el pneumòleg de la meva tia i dels pares de Ruth, és súper agut! —va exclamar la meva germana emocionada—. Quina coincidència! Així no ens farà tant de tall fer-li preguntes, no?

En Carles i na Maria ja no fumaven amb tanta alegria com abans. Estava clar que els estava afectant tot el que estava vivint na Ruth a ca seva. En el fons, volien i no volien veure al doctor Sebastià...

Un divendres de mitjans de gener, a l'hospital

Vam arribar a l'hospital a les cinc menys cinc. Havíem quedat amb l'oncle de na Júlia a les cinc a la porta. Només faltava na Ruth. L'oncle de na Júlia ens va recollir puntual i, just quan ens disposàvem a pujar, va aparèixer na Ruth d'enfora.

Vam pujar a la segona planta, on havíem quedat amb el doctor Sebastià. L'oncle de na Júlia ens el va presentar. Se'n recordava perfectament de la meva germana i de na Ruth; sobretot, de na Ruth. Ens va preguntar si sabíem qualche cosa sobre la MPOC. Com va veure que estàvem informats, ens va preguntar:

—I qui de vosaltres fumau, tots?

Van respondre en Carles, na Maria i na Ruth.

—Jo he fumat bastant, sí, però ara fum manco.

—Jo també fum manco.

—Jo estic intentant deixar-ho, però me costa, no puc.

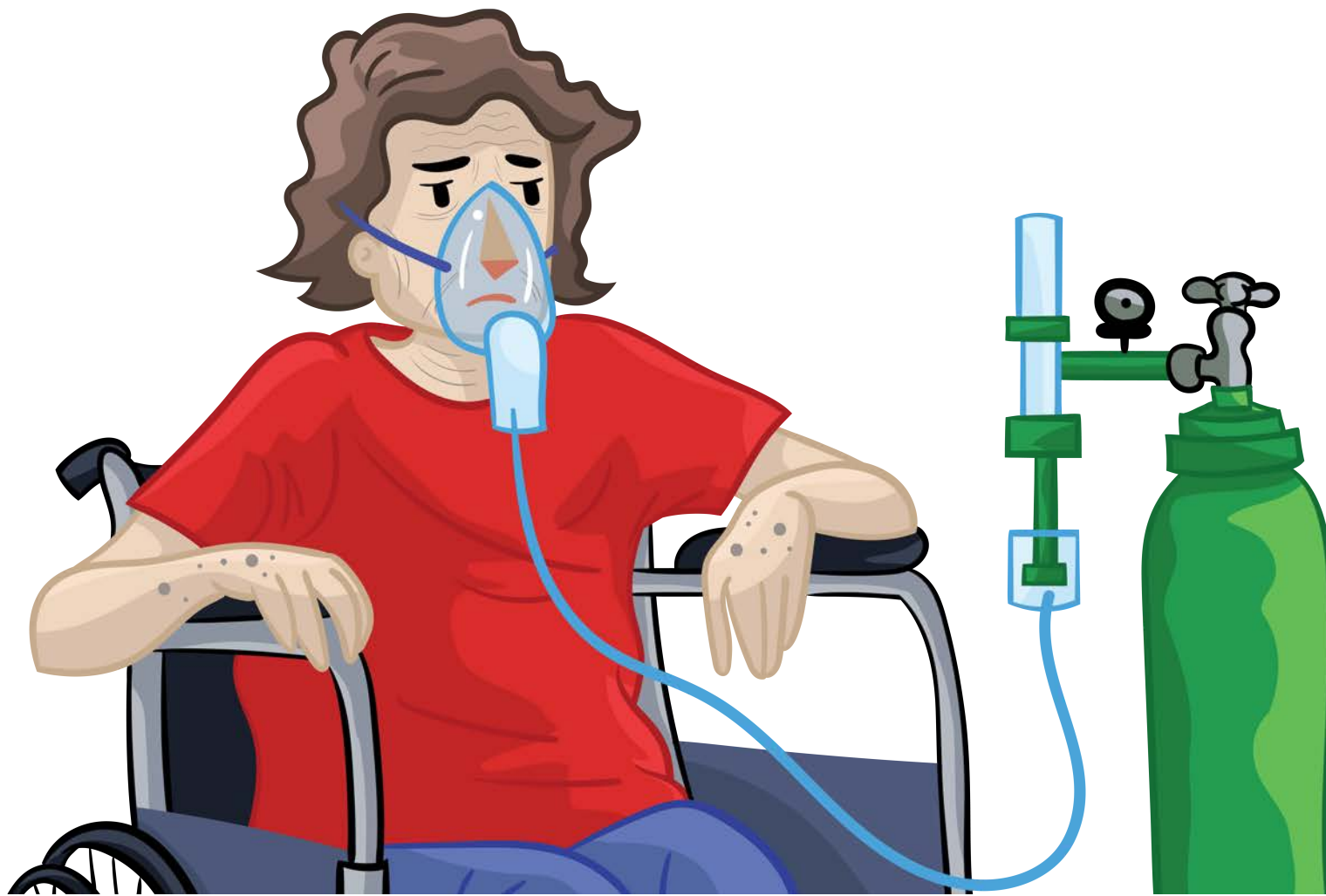
—I tant que pots, Ruth! Tot és possible. Només has de voler: aquest és el primer pas per aconseguir-ho —la va animar el doctor Sebastià.



—Nins, tenc una idea! Què vos sembla si en lloc de fer-me primer les preguntes, me les feis després? He pensat que visitarem els malalts de MPOC d'aquesta planta i després me preguntau els dubtes que tingueu.

A tots ens va semblar bé la seva proposta, així que vam començar a caminar per la segona planta de l'hospital, la planta on la majoria dels pacients amb insuficiència respiratòria tenien MPOC.

Anàvem avançant en silenci pel llarg passadís quan, de cop i volta, el doctor se va aturar. Hi havia una cadira de rodes amb oxigen i una màscara. El doctor, assenyalant en Carles, va dir:



u n

ossis

u n

seure a la
que només
onèixer la
s malalts
va i se
e no
ador

e



40

pressionats, sense
a preguntar si
es de xerrar,



40



40



—Crec que no tenim cap pregunta, doctor. Ja sap això que "una imatge val més que mil paraules". Així que ens hem quedat... sense paraules. Gràcies per deixar-nos conèixer la MPOC de tan a prop.

—De res, al·lots! Ha estat un plaer. Esper que hagueu après alguna cosa. Sabeu una cosa? El segle XX se va dir "El segle de la cigarreta". Tant de bo en un futur se recordi el segle XXI com "El segle del NO cigarret". Només vos diré una cosa: teniu tota la vida a les vostres mans. Per favor, no deixeu que els mals fums vos impedeixin viure aquesta vida que tant somiau...

—Gràcies, doctor Sebastià —vam respondre agraïts.

Li vam dir adeu a ell i l'oncle de na Júlia. Quan vam sortir de l'hospital, al cap de cantó, en Carles se va trobar amb dos amics seus d'handbol.

Tots dos anaven fumant. Els va estranyar que en Carles no ho fes, així que un d'ells li va dir:

—Un cigarret?

Estàvem expectants davant la resposta d'en Carles, que va exclamar:

—No!

Els seus amics, estranyats pel rebuig, li van demanar:

—Com és això, Carles?

Lavors va arribar aquell moment que tant havia desitjat; aquell moment en què, a la fi, un dels meus somnis s'anava a fer realitat. Tots, plens d'il·lusió i de ganes de viure la nostra vida sense mals fums, vam respondre a l'uníson:



No i punt!



Fi



Amb el patrocini de:

